

[Poul Dam.]

bestemte områder, og at denne paragraf i sin tid er blevet gennemført under den ganske klare forudsætning i forfatningskommissionen, at en sådan § 20-beslutning når som helst kunne tages tilbage. Man har ikke engang diskuteret dette i kommissionens betænkning, men udelukkende interesseret sig for, hvilket flertal der skulle kræves.

Når det nu er sådan, er det jo interessant for at få vurderet forhandlingssituationen, om regeringen har gjort fællesmarkedslandene opmærksom på, at dette er Danmarks forfatningsretlige stilling, og at dette derfor må være forudsætningerne for Danmarks forhandlinger om en eventuel tiltræden.

Statsministeren (Hilmar Baunsgaard): Jeg tror, jeg først må gøre opmærksom på, at det næppe er helt nøjagtigt at sige, som det er formuleret i spørgsmålet, at en eventuel dansk tilslutning til fællesmarkedet når som helst vil kunne trækkes tilbage ved en lov vedtaget i folketinget med almindeligt flertal.

Hvad der eventuelt kan forekomme, er, at folketinget tilbagekalder den overdragelse af beføjelser, som er sket i henhold til grundlovens § 20. Hvis tilbagekaldelsen accepteres af de andre medlemslande, eller hvis den i øvrigt hviler på en folkeretligt gyldig frigørelse fra traktaten, vil der ikke være noget problem. Hvis Danmarks folkeretlige binding til fællesmarkedet derimod fortsat består, vil en tilbagekaldelse af beføjelserne kunne skabe problemer som følge af den derved fremkaldte konflikt mellem landets folkeretlige forpligtelser og den forfatningsretligt gyldige lov. Hvorledes en sådan konflikt skal løses, hvis den nogen sinde skulle opstå, må selvsagt afgøres af de ansvarlige instanser til den tid.

Dernæst vil jeg svare, at der ingen grund er til specielt at gøre de nuværende medlemsstater opmærksom på det nævnte forhold. Den danske grundlovs regler for såvel indtræden i som eventuel udtræden af internationale organisationer skal ikke accepteres og kan ikke anfægtes af andre stater. Den teoretiske mulighed for en konflikt mellem forpligtelsen udadtil og landets lovgivning indadtil kender fællesmarkedets medlemslande i øvrigt meget vel allerede fra deres nuværende medlemskreds.

Man tør måske tilføje, at den vil træde særlig klart frem, hvis Storbritannien bliver medlem. I engelsk forfatningsretlig tradition er det en ubestridt grundsætning, at parlamentet har frihed til at vedtage hvad som helst eller, som man udtrykker det, at parlamentets suverænitet er ubegrænset.

Poul Dam: Jeg takker for svaret. Jeg konstaterede først og fremmest, at statsministeren sagde, at det næppe var helt nøjagtigt, at den danske tilslutning kunne tilbagekaldes. Det vil altså sige, at det indtryk, som offentligheden har fået gennem et forholdsvist kortfattet referat af professor Max Sørensens responsum, heller ikke er helt nøjagtigt. Det er ikke sådan, at Danmark kan træde tilbage. Man kan tilbagekalde beføjelsen, og det bliver så gyldigt, hvis dette bliver accepteret af de andre lande i Fællesskabet, eller hvis man i øvrigt folkeretligt kan frigøre sig for sin forpligtelse. Men dette vil for mig at se sige, at en tiltræden af De europæiske Fællesskaber ikke er en tiltræden i overensstemmelse med grundlovens § 20, men er en langt videregående tiltræden, og jeg vil derfor spørge: har regeringen i sinde at foreslå grundloven ændret?

Statsministeren (Hilmar Baunsgaard): Jeg tror, jeg skal overgive det svar, jeg gav, skriftligt til det ærede medlem, for det havde nogenlunde det modsatte indhold af de konklusioner, hr. Poul Dam drog. Jeg sagde ikke, at folketinget ikke kunne tilbagekalde; det, jeg sagde næppe var rigtigt udtrykt, var, at det kunne det når som helst ved en lov. Jeg understregede derimod, at det kunne folketinget gøre ved at træffe en beslutning om at tilbagekalde de beføjelser, der var givet, altså en konkret aktion med henblik på at tilbagekalde dem, og her har folketinget, som jeg også sagde, ene og alene — og bør efter min mening ene og alene have — sin afgørelse.

Jeg kan føje til, at jeg gerne gør den engelske forfatningsretlige tradition til min. Parlamentet har frihed til at vedtage ikke hvad som helst, men i hvert fald så meget, at parlamentets suverænitet er ubegrænset.

Hermed sluttede spørgsmålet.